

OLIY MAKTAB O'QITUVCHISINING INNOVATSION FAOLIYATI

TAQU "O'zbek tili va adabiyoti" kafedrası o'qituvchisi

Doniyorova Gulbahor Bobir qizi

Annotatsiya: Mazkur maqolada oliy maktab o'qituvchisining innovatsion faoliyatining mazmuni, yo'nalishlari va ahamiyati tahlil etilgan. Innovatsion yondashuvlar asosida ta'lim jarayonini tashkil etish, ilg'or pedagogik texnologiyalarni joriy qilish, o'quv dasturlarini modernizatsiya qilish hamda ilmiy-tadqiqot faoliyatini innovatsiyalashning asosiy tamoyillari yoritilgan. Shuningdek, oliy ta'lim tizimida o'qituvchidan talab etiladigan zamonaviy kompetensiyalar va yangilikka ochiqlik kabi muhim jihatlar ko'rsatib berilgan. Ushbu material oliy ta'lim muassasalari pedagoglari, ilmiy xodimlar hamda pedagogika yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun foydali manba bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: innovatsion faoliyat, oliy maktab, pedagogik texnologiyalar, zamonaviy ta'lim, o'qituvchi kompetensiyasi, ilmiy-tadqiqot, ta'lim innovatsiyalari, raqamli pedagogika, interfaol metodlar, uzluksiz kasbiy rivojlanish

XXI asr — innovatsiyalar asri bo'lib, ta'lim tizimida ham zamonaviy yondashuvlarni joriy etish zarurati kundan-kunga ortib bormoqda. Oliy maktab o'qituvchisi bu jarayonda yetakchi subyekt sifatida innovatsion faoliyatni rivojlantirish va tatbiq etishda muhim o'rin tutadi.

Innovatsion faoliyat — bu mavjud pedagogik tajriba, ilmiy yondashuv va texnologiyalar asosida yangi, samarali o'quv jarayonini yaratish, uni amaliyotga joriy etish hamda doimiy takomillashtirish jarayonidir. Oliy ta'lim muassasasi o'qituvchisining innovatsion faoliyati quyidagi yo'nalishlarda namoyon bo'ladi:

1. **Pedagogik texnologiyalarni joriy etish** — masalan, raqamli ta'lim platformalari, masofaviy ta'lim, aralash o'qitish (blended learning) va muammoli o'qitish metodlari.
2. **O'quv rejalarini modernizatsiya qilish** — mehnat bozori ehtiyojlarini hisobga olgan holda, fan dasturlarini yangilash va kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan ta'limni yo'lga qo'yish.
3. **Ilmiy-tadqiqot faoliyatini innovatsiyalash** — talabalar va yosh tadqiqotchilarni jalb etgan holda zamonaviy ilmiy yo'nalishlarda amaliy ishlar olib borish.
4. **Akademik erkinlik va tashabbuskorlik** — dars jarayonida kreativlik, interfaol metodlar, loyiha asosidagi ta'lim kabi yondashuvlardan foydalanish.

Innovatsion o'qituvchi:

- **Yangilikka ochiq**, doimiy o'rganishga intiluvchi bo'lishi kerak;
- **Tanqidiy va kreativ fikrlash** ko'nikmalariga ega bo'lishi zarur;
- **Texnologik savodxonlik** – raqamli vositalardan samarali foydalana olishi kerak;
- **Metodik yondashuvni yangilay olishi**, interfaol dars tashkil etishni bilishi kerak;
- **Tahliliy va loyiha asosida ishlash** qobiliyatiga ega bo'lishi zarur.

Innovatsion faoliyat doirasiga quyidagilar kiradi:

Yo'nalish	Tavsifi
Didaktik innovatsiyalar	Yangi dars ishlanmalari, muammoli ta'lim, loyihaviy ta'lim, kases-tahlil, refleksiya metodlari
Texnologik innovatsiyalar	AKT, sun'iy intellekt vositalari, LMS tizimlari (Moodle, Canvas, Google Classroom)

Tashkiliy innovatsiyalar	Gibrid ta'lim, kredit-modul tizimi, akademik erkinlikni kengaytirish
Baholash innovatsiyasi	Formativen (jaryonli) baholash, e-portfoliolar, raqamli testlar

Zamonaviy oliy ta'lim tizimi keskin o'zgarishlar va raqobat sharoitida rivojlanmoqda. Bunday muhitda o'qituvchidan nafaqat o'z fanini puxta bilish, balki ta'lim jarayoniga yangicha yondashish, raqamli vositalardan foydalanish, o'quvchilarni ijodiy va mustaqil fikrlashga undash kabi ko'plab kompetensiyalar talab etiladi. Bu esa, o'z navbatida, **innovatsion faoliyatni** har bir oliy maktab o'qituvchisining kasbiy hayotiga asosiy element sifatida olib kirishni taqozo etadi.

Xulosa qilib aytganda, oliy maktab o'qituvchisining innovatsion faoliyati nafaqat ta'lim sifati va samaradorligini oshiradi, balki talabalarning mustaqil fikrlovchi, kreativ va kompetent shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. Oliy maktab o'qituvchisining innovatsion faoliyati ta'lim jarayonini zamonaviylashtirish, talabalarda ijodkorlik va mustaqil fikrlashni rivojlantirish, zamon talablariga javob beruvchi mutaxassislar tayyorlashda muhim omildir. O'qituvchi o'z faoliyatida doimiy yangilanishga, eksperimentlar o'tkazishga va o'z ustida ishlashga tayyor bo'lishi lozim. Shundagina u chinakam innovatsion pedagog maqomiga ega bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Abdullayeva, N.Sh. (2022). Innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent "Fan va texnologiya" nashriyoti.
2. Jalolov, J.J. (2016). Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent: "Ilm ziyo" nashriyoti.
3. To'raxo'jayev, N.N., & Yo'ldoshev, M.Q. (2019). Oliy ta'lim pedagogikasi. Toshkent: "O'qituvchi" nashriyoti.

4. Hasanboeva, M.X. (2021). Innovatsion ta'lim muhitini shakllantirishda o'qituvchining roli. // O'zbekiston pedagogik axborotnomasi, №4, 45–49-betlar.
5. Karimova, Z.A. (2020). Oliy ta'limda raqamli pedagogika: imkoniyat va istiqbollar. // Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar jurnali, №3, 12–18-betlar.
6. UNESCO. (2021). Digital learning and transformation in higher education. Paris: UNESCO Publishing.
<https://unesdoc.unesco.org>